

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 10/1939 i anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om trafik med motorfordon i landskapet Åland. Förenämnda framställning, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, har utskottet granskat och får för landstinget värdsammast framhålla följande:

Landskapsnämndens framställning åtföljes av en svensk översättning av Högsta domstolens utlåtande av den 24 april 1939, i stöd av vilket utlåtande Republikens President den 28 i samma månad förordnat att den av landstinget den 28 december 1938 antagna landskapslagen om trafik med motorfordon i landskapet Åland skall förfalla. Detta utlåtande, som icke afgivits vid plenum och som tillkommit efter omröstning, innehåller principuttalanden och slutsatser, som, i händelse de framdeles skola tillämpas på bedömandet av frågan om landstingets lagstiftningsbefogenhet med avseende å straffbestämmelser, till ytterlighet komma att försvåra landstingets redan förut alls icke lätta lagstiftningsarbete. Utskottet åsyftar närmast majoritetens i Högsta domstolen uppfattning, sådan den utformats i följande uttalande och dess motivering: "Då landstinget således i den nya landskapslagen intagit i § 45 och 46 ingående bestämmelser, vilka på grund av rikets lagstiftning redan äro gällande i landskapet, har det enligt Högsta domstolens mening överskridit gränserna för sin lagstiftningsbefogenhet."

Denna uppfattning kan utskottet icke förstå, än mindre gilla, ty den innebär att landskapslagarna alls icke finge eller ens behövde innehålla några ansvarsbestämmelser för framhävande av i dem ingående påbud eller förbud, även om utfärdandet av sådant påbud eller förbud inom landskapet ankomme enbart på landstinget och rikets lagstiftning tilläventyrs sakna de motsvarande bestämmelse. Den innebär vidare, att för handlande i strid med föreskrifterna i landskapslag skall ådömas straff enligt rikets lag och med åberopande av denna, även om föreskrifterna i respektive lagar icke materiellt sammanfölla med varandra, samt slutligen att gärning, som i riket är straffri, även inom landskapet skall vara detta, även om den strider mot behörigen stiftad landskapslag.

För klagörande av vad enligt utskottets uppfattning avses med uttrycket "strafflag" i § 9 mom. 2 punkt 8 i självstyrelselagen får utskottet hänvisa till följande:

652 Här om uttalar sig lagmannen, äldre ledamoten av lagberedningen John Uggla och medicinalrådet Artur Tollet i "Lagstiftningen angående självstyrelse för Åland" sid. 62 såsom följer: "Den omständigheten, att lagstiftningsrätten å strafflagens gebit är förbehållen rikets lagstiftningsmakt, innefattar ej hinder för landstinget att inom sådana rättsområden, som höra till landskapets lagstiftningsbehörighet, antaga straffbestämmelser med eller utan avvikelser från resp. straffbud uti den i riket gällande särslagstiftningen. Dylika bestämmelser få dock självfallet icke innefatta någon ändring i gällande strafflag."

Detta uttalande stödes bl.a. av följande passus i Högsta domstolens utlåtande till Republikens President angående landstingets beslut av den 22 november 1924 om antagande av jaktlag för landskapet, avgivet den 28 april 1925: "Vad åter vidkommer den omständigheten att ifrågavarande landskapslag innehåller straffbestämmelser, som avvika från den i riket gällande jaktlagens straffbud, så synes någon anmärkning ur kompetenssynpunkt ej föranledas härav. Enligt 9 § i självstyrelselagen är antagande av allmän lag eller förordning i ärende, som rör bland annat "strafflag", visserligen förbehållen rikets lagstiftande organ. Men enär förevarande landskapslag hänför sig till ett rättsområde inom vilket lagstiftningsbehörigheten tillhör landstinget, och de av tingen antagna straffbestämmelserna icke innefatta ändring av strafflagen utan endast i vissa delar avvika från jaktlagens straffbud, torde landstinget ej därigenom hava överskridit sin befogenhet."

Beträffande en av landstinget den 26 februari 1927 antagen lag om förbud mot inplantering i landskapet av främmande djurarter säger Högsta domstolen vidare i ett utlåtande till Republikens President av den 30 maj 1927, för så vitt nu är ifråga, följande: "I landstingsbeslutets 3 § stadgas bötesstraff och skadeståndsskyldighet för överträdelse av förbudet mot olovligt inplanterande i landskapet av i beslutet åsyftade djurarter. I anledning härav anser sig Högsta domstolen böra framhålla att, ehuru rätten till lagstiftning rörande strafflag, jämlikt 8 punkten 2 mom. 9 § självstyrelselagen, är förbehållen rikets lagstiftande organ, landstinget dock icke kan anses hava genom införandet i landstingsbeslutet av berörda till straffrättens område hörande bestämmelser överträtt sin lagstiftningsbehörighet, enär desamma utgöra integrerande delar av den lokala särslagstiftningen och icke innefatta ändring av den allmänna strafflagen."

Samtliga dessa uttalanden giva vid handen, att med "strafflag" i självstyrelsens bemärkelse skall avses den allmänna strafflagen, men att sådana straffbestämmelser i landskapets lokala särslagstiftning, som äro nödiga för framhävande av däri ingående bud eller förbud, icke kunna betraktas såsom strafflagstiftning, ifall de icke innehålla ändring av strafflagen.

Denna lagtolkning har under de år landstinget utövat sin självstyrelse följts också av praxis, och det synes alls icke uteslutet att Högsta domstolen i förevarande kompetensfråga numera återgått till sin uppfattning av den 24 april 1939. I sitt utlåtande av den 12 juni 1939 i anledning av landstingets beslut om antagande av landskapslag om barnskydd i landskapet framhåller Högsta domstolen nämligen icke förefintligheten av straffbestämmelser i lagtexten bland skälen för sitt avstyrkande av lagen. Och för så vitt Högsta domstolen, vilket synes samolikt, avgivit utlåtande jämväl över landstingets beslut om antagande av landskapslag angående organisationen av brandväsendet i Mariehamn, synes detta utlåtande icke gått i avstyrkande riktning, ty ehuru även sagda landskapslag innehåller straffbestämmelser, tilläts den att träda i kraft genom beslut av Republikens President av den 22 juni 1939.

På grund av det ovensagda anser sig utskottet kunna behandla det nu förelagda lagförslaget med tillämpning av de principer, som i förenämnt kompetenshänseende tidigare tillämpats och vunnit gillande, varvid utskottet såsom allmän anmärkning beträffande §§ 46 och 48 får framhålla, att de enligt utskottets uppfattning icke kunna godkännas i föreliggande omfattning. En hänvisning till rikets motorfordonslag av den 21 maj 1926 synes icke sammangå med landskapslagens system. En omarbetning av § 51 har även företagits av samma orsak. I fall en hänvisning till rikets lag skulle anses nödvändig i sagda paragrafer, skulle den även bort förekomma i §§ 45, 47, 49 och 50, vilka emellertid avskrivits ur respektive rikslagar.

I § 33 hava tvenne nya moment införts. innehållande påbud för förare av motorfordon att under vissa omständigheter stanna fordonet, lämna upplysningar m.m., vilka moment hava sin motsvarighet i §§ 5 och 6 av rikets motorfordonslag av den 21 maj 1926.

Följande uppenbara skrivfel hava i texten observerats:

§ 4. Ordet "kunna" har bortfallit mellan "motorn" och "drivas" å andra raden;

§ 58. 1937 å första raden bör vara 1927.

Hänvisande till ovensagda får utskottet, enär förslaget i öfrigt icke givit anledning till anmärkningar. för landstinget vördsammast föreslår, att landstinget ville antaga lagförslaget om trafik med motorfordon i landskapet Åland, dock sålunda, att nedannämnda lagrum erhålla följande lydelse:

§ 33.

nytt mom. 5: att på givet tydligt tecken av polisman, försedd med synligt tjänstemärke, stanna motorfordon; och är polisman, om detta underlåtes, berättigad att med iakttagande av honom i tjänsten lämnade anvisningar bruka det våld, som kräves för att stoppa fordonet, dock icke använda skjutvapen, förutom i det fall, som omnämnes i 8 § 3 kap. strafflagen; samt

nytt mom. 6: att, om genom motorfordon vållats skada, stanna fordonet samt på tillsägelse uppgiva sitt namn och sin adress ävensom fordonets registreringsort och nummer samt dess ägares namn och adress samt att, om någon därvid tillskyndats kroppsskada eller eljest försatts i hjälplöst läge, bistå den skadade och att vid behov utan ersättning transportera denne till närmaste plats, där han kan erhålla nödig hjälp.

§ 46.

Var, som utan vederbörligt tillstånd utövar yrkesmässig trafik med motorfordon eller yrkesmässigt meddelar undervisning i körning med sådant fordon, straffes med högst tvåhundra dagsböter.

Samma straff ådömes ägare av motorfordon, vilken uppsåtligen eller av oaktsamhet till förare antager person, som ej innehar vederbörligt körtillstånd, eller eljest tillåter dylik person främföra motorfordon.

§ 48.

Motorfordons förare, som i de uti § 33 mom. 5 nämnda fall underlåter att stanna fordonet, straffes med böter eller fängelse ej utöver tre månader.

Lag samma vare, där förare ej stannar fordonet i fall, som i § 33 mom. 6 sägs, eller vägrar att avgiva där nämnda upplysningar eller i öfrigt icke iakttagar vad i sagda moment stadgats.

§ 51.

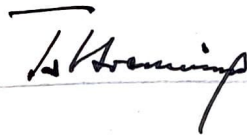
Var, som eljest bryter mot bestämmelserna i denna landskapslag eller mot av myndighet i stöd av densamma meddelade föreskrifter, straffes, där

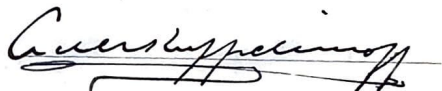
ej annorstädes strängare straff för överträdelsen är utsatt, med högst femtio dagsböter.

Dock vare den, som vid framförande av motorfordon underlåter att medföra i § 32 mom. 1 nämnda handlingar och senast å den tredje söckendagen därefter uppvisar dem för vederbörande polismyndighet, fri från straff, där omständigheterna giva vidhanden, att förseelsen föranletts av tillfälligt förbiseende.

Mariehamn den 25 november 1939.

På lagutskottets vägnar:





Närvarande i utskottet: Tor Brenning, ordförande, Jonatan Sjöblom, Johannes Holmberg, Evald Häggblom och Arthur Larson.